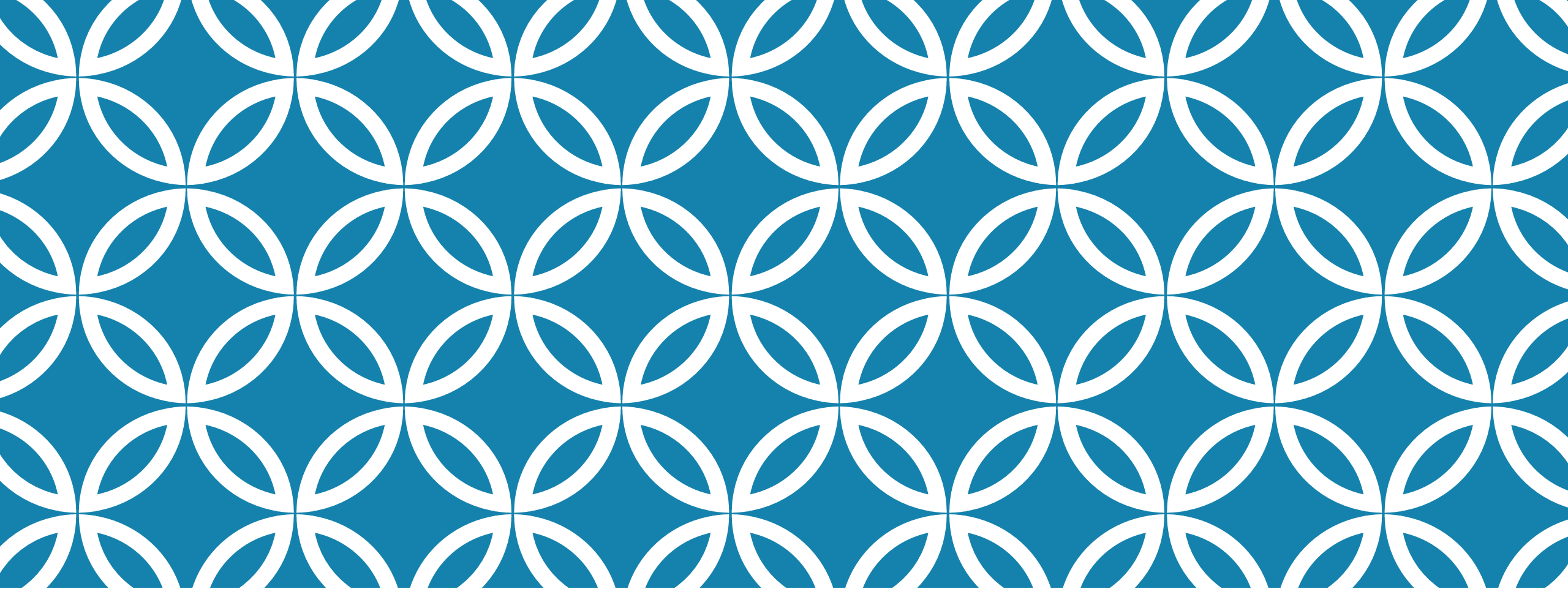

VALOKUVAN KÄYTTÖ VERKOSSA, SOSIAALISESSA MEDIASSA JA LEHDISSÄ

OTK Maria Rehbinder

Valokuvan käyttö verkossa, sosiaalisessa mediassa ja lehdissä , jonka tekijä on Maria Rehbinder, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

VALOKUVA JA TEKIJÄNOIKEUSLAIN MUKAISET OIKEUDET

Tekijänoikeus syntyy teoksen tekijälle, valokuvaajalle valokuvateokseen.

Valokuva saa aina vähintään valokuvaajan lähioikeuden suoja. Valokuva joka ei ole riittävän itsenäinen ja omaperäinen saadakse valokuvateokseen suoja, saa valokuvan lähioikeuden suoja.

Valokuvan kohteena voi olla esitys. Esittävän taiteilijan lähioikeus syntyy sille joka esittää teoksen, esim. kanteleen soittajalle joka esittää musiikkiteosta syntyy oikeus päättää esityksensä tallentamisesta, myös esityksen valokuvaamisesta.

Valokuvan kohteena voi olla tekijänoikeuslain suojaama teos, esim. veistos.

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojasta säädetään tekijänoikeuslaissa.

TEKIJÄNOIKEUDEN SYNTY

Tekijänoikeus valokuvateokseen syntyy sillä hetkellä kun teos ylittää teoskynnyksen eli on itsenäinen , omaperäinen luovan työn tulos. Valokuvan teoskynnys voi yöttyä valokuvan ottamishetkellä tai valokuvan digitaalisen käsittelyn tai analogisen kehittämisen aikana.

Tekijänoikeus voi syntyä vain luonnolliselle henkilölle, teoksen tekijälle, ja se voidaan siirtää tekijältä pois vain sopimuksella

Ei tarvita rekisteröintiä, copyright merkintää, ei voi rekisteröidä Suomessa PRH:n toimesta (mahd. rekisteröidä esim. USA)

Copyright merkintää voidaan käyttää ilmoittamaan tekijänoikeuden omistaja, mutta merkintä ei ole oikeuden syntymisen edellytys :

Esim. © 2019 Karjalan Liitto

OMAPERÄISYYS AINOA EDELLYTYS TEKIJÄNOIKEUSSUOJAN SAAMISELLE

Euroopan unionin tuomioistuin: Tekijänoikeussuojaa saa luovan henkisen työn tulos, joka kuvastaa tekijänsä yksilöllisyyttä ja tämä käy ilmi niistä vapaista luovista ratkaisuksista, joihin tekijä on päätenyt teosta toteuttaessaan

Valokuvateoksen omaperäisyys kynnys ylittyy helposti esim. Koululaisesta otettu
oulukuva sai teossuojaa Euroopan Unionin tuomioistuoimen ratkaisussa C-145/10,
asiassa

Eva-Maria Painer (koulukuvan ottanut valokuvaaja)

vastaan

Standard Verlags GmbH, (kustantaja)

LÄHIOIKEUDEN SYNTY

Tekijänoikeuslain mukainen lähioikeus syntyy sillä hetkellä kun esitys esitetään tai tallennetaan, esim. kun kanteleen soittajan soittoesitys esitetään tallennetaan, syntyy kanteleen soittajalle esiintyvän taiteilijan lähioikeus.

Valokuvan lähioikeus syntyy valokuvan ottamishetkellä.

VALOKUVA SUOJAN PITUUS

Teoksen, kuten valokuvateoksen, suoja-aika on 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä.

Vuonna 1900 kuolleen valokuvaajan valokuvateoksen suoja loppuisi 31.12.1970.

Valokuvan lähioikeuden suoja-aika on 50 vuotta valokuvan ottamis vuoden päättymisestä.

Tilatun valokuvan oikeudet siirtyivät tilaajalle 1.5.1995 asti. Tätä enne tilattujen valokuvien tekijänoikeuden omistus on siirtynyt esim yhdistykselle joka on ne tilannut, ellei muuta ole sovittu.

TUOTTAJAN SUOJA

Ääni- ja kuvataallenteen tuottajan suoja syntyy 46 ja 46 a§:ien nojalla tuottajalle ja sen kesto on 70 vuotta tallentamisesta musiikkitalleenteelle ja 50 vuotta audiovisuaaliselle tallenteelle, lukien tallentamisvuodesta. Tuottaja on se taho joka investoi äänite- tai audiovisuaaliseen tuotantoon, esim. Karjalan Liitto Karjalan Liiton tuottaman videon osalta.

TEKIJÄN TALOUDELLISET OIKEUDET

Tekijän taloudellisia oikeuksia on kaksi

1. Kappaleen valmistaminen ja
2. Yleisön saataviin saattaminen

Kappaleen valmistamista

on kaikenlainen teoksen monistaminen ja tallentaminen, esimerkiksi esityksen kuvaaminen siten että kuvatessa syntyy digitaalinen tallenne esityksestä.

Digitaalinen tai analoginen tallenne on teoksen kappale. Taideteoksen kuten maalauksen valokuva on taideteoksen kappale.

TEKIJÄNOIKEUDEN LAAJUUS

Tekijänoikeuslain teostyyppejä koskevat erityisäännökset, poikkeussäännökset jolloin teosta saa käyttää ilman lupaa.

Kaikkien teosten tekijänoikeuslain mukainen suoja koostuu taloudellisista oikeuksista ja moraalisisista oikeuksista. Moraalisia oikeuksia tulee kunnioittaa, vaikka taloudelliset oikeudet olisi luovutettu tai niitä koskee poikkeussäännös.

Esim. Tekijänoikeuslain 25 a §:n mukaan taideteoksen kuvaaminen on sallittua, jos teos on pysyvästi sijoitettu julkiselle paikalle tai sen välittömään läheisyyteen. Jos taideteos on kuvan pääaihe, kuvaa ei saa käyttää ansiotarkoituksessa. Tekstiin liittyvän kuvan saa kuitenkin ottaa sanomalehteen tai aikakauskirjaan. Rakennuksen saa vapaasti kuvata.

VALOKUVAAMALLA TEHTY MUOTOKUVA

40 c § [\(24.3.1995/446\)](#)

Valokuvaamalla tehty muotokuva [\(22.5.2015/607\)](#)

Valokuvaamalla valmistetun muotokuvan tilaajalla on, vaikka valokuvaaja on pidättänyt itselleen oikeuden teokseen, oikeus antaa lupa muotokuvan ottamiseen sanomalehteen, aikakauskirjaan tai elämäkerralliseen kirjoitukseen, jollei valokuvaaja erikseen ole pidättänyt oikeutta kieltää sitä.

TEKIJÄN MORAALISET OIKEUDET

Moraalisia oikeuksia kaksi:

1. Isyysoikeus ja

2. Respektioikeus

Isyysoikeus, tekijän nimi tulee ilmoittaa teoksen yleisön saataville saattamisen yhteydessä hyvän tavan mukaisesti

Valokuvan osalta ilmoitetaan valokuvaajan nimi, jos tiedossa, valokuvaamon nimi, jos tiedossa tai Valokuvaaja tuntematon, jos ei tiedossa. Valokuvan kohde teoksen tiedot tulee myös ilmoittaa valokuvaajan lisäksi, esim. veistoksen kuvanveistäjä, rakennuksen arkkitehti ja esittävän taiteilijan ja esitettävän teoksen nimi, jos tiedossa.

MORAALISET OIKEUDET

3 §

Moraaliset oikeudet (22.5.2015/607)

Kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii.

Teosta älköön muutettako tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tahi omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla, älköönkään sitä myöskään saatettako yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Oikeudesta, joka tekijällä on tämän pykälän mukaan, hän voi sitovasti luopua vain mikäli kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

RESPEKTIOIKEUS

Teosta ei saa muuttaa tekijän taiteellista ominaislaatua loukkaavalla tavalla eikä teosta saa esittää tekijän taiteellista ominaislaatua loukkaavassa yhteydessä

TEOKSEN KÄYTTÖOIKEUDEN TAI TEKIJÄNOIKEUDEN OMISTUSOIKEUDEN LUOVUTUS

Teoksen tekijän, kanssa on tehtävä sopimus teoksen käyttöoikeuden luovutuksesta. Samoin sopimus on tehtävä valokuvaajan lähioikeuden haltijan kanssa. Sopimuksella sovitaan, luovutetaanko yksinoikeus tai ei-yksinomainen oikeus, maantieteellisesti rajattuna tai ajallisesti rajattuna vai ilman. Sopimuksella sovitaan luovutuksen laajuus ja laatu, esim. rajoitetun käyttöoikeuden luovutus / tekijänoikeuden kokonaisiirto.

Kun tilataan valokuvaus, videointi yms. palveluja, joissa palveluna tuotettu sopimuksen kohde saa tekijänoikeussuojaa, tulee sopia tekijänoikeudesta, esim. liitteellä Tekijänoikeuden huomioivat tilausehdot. Myös esittävän taiteilijan kanssa on sovittava esityksen valokuvaamisesta ja valokuvan käyttöoikeuksista.

Tekijänoikeuden omistusoikeus on myös mahdollista siirtää sopimuksella, moraalisten oikeuksien siirtoa koskee rajoitus

KÄYTTÖOIKEUDEN LUOVUTUS ESIMERKKI

Valokuvaaja luovuttaa Tilaajalle valokuvaan tekijänoikeuslain mukaiset kappaleen valmistus- ja yleisön saataville saattamisen oikeudet, mukaan lukien edelleenluovutusoikeuden ja muunteluoikeuden. Käyttöoikeus on voimassa ajallisesti rajoittamattoman ajan. Käyttöoikeutta ei ole rajattu maantieteellisesti.

___ Käyttöoikeus on yksinoikeus, jolloin Valokuvaaja ei voi myydä valokuvia kolmansille tahoille.

TAI

___ Käyttöoikeus on ei-yksinomainen oikeus, jolloin Toimittaja voi myydä tai luovuttaa Aineistoa myös kolmansille tahoille

TODISTUSTAAKKA

Sillä, joka väittää saaneensa tekijänoikeusluvan tai tekijänoikeuden omistukseensa, on näyttövelvollisuus tällaisesta sopimuksesta. Sopiminen tulee tehdä todisteellisesti. Tällaisia tapoja voivat allekirjoitetun paperiversion lisäksi allekirjoitettu pdf muodossa tallennettu sopimus, sähköinen hyväksyntä joka myöhemmin voidaan todentaa.

Jos valitaan sopimuksen allekirjoitetun dokumentin muodoksi pdf., on sopimukseen syytä kirjata:

Sopijapuolet /sopimusosapuolten toimivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen. Sopijapuolet toimittavat allekirjoittamansa sopimuskappaleen toiselle sopijapuolelle PDF-kopiona.

TEKIJÄNOIKEUDESTA SOPIMINEN TYÖSUHTEESSA

Tekijänoikeudesta voidaan sopia sopimusehdoilla työsopimuksessa tai työsopimuksen liitteessä.

Tekijänoikeudesta voidaan laatia erillinen sopimus työnantajan ja työntekijän välillä.

Tekijänoikeudesta on mahdollista olla määräyksiä työehtosopimuksessa, esim. Journalistiliiton työehtosopimuksessa

VALOKUVA EDELLEENLUOVUTUSOIKEUS

Tekijänoikeuden suojaaman sisällön julkaiseminen verkkosivulla on yleisön saataville saattamista. Kun verkkojulkaisun alustana on Facebook tms. alusta tai palvelu, on kyse siitä että yleisön saataville saattaminen tapahtuu kolmansien osapuolten taholta, tämä pitää sopia siten että sovitaan oikeus edelleenluovuttaa tekijänoikeus kolmansille osapuolille.

28 §

Teoksen muuttamiskielto ja oikeuden edelleenluovutuskielto (22.5.2015/607)

Ellei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle.

SOSIAALISEN MEDIAN VAATIMA LISENSSI

Facebook: to provide our services we need you to give us some legal permissions (known as a 'license') to use this content. This is solely for the purposes of providing and improving our Products and services as described in Section 1 above.

Specifically, when you share, post, or upload content that is covered by intellectual property rights on or in connection with our Products, you grant us a non-exclusive, transferable, sub-licensable, royalty-free, and worldwide license to host, use, distribute, modify, run, copy, publicly perform or display, translate, and create derivative works of your content

Kullakin palvelulla on omat lisenssiehtonsa Facebook :

<https://www.facebook.com/legal/terms>

SOSIAALISEN MEDIAN VAATIMA LISENSSI

Esimerkki Facebook <https://fi-fi.facebook.com/legal/terms>

Meille antamasi luvat ja oikeudet

Tarvitsemme sinulta tiettyjä lupia, jotta voimme tarjota palveluitamme:

Lupa käyttää luomaasi ja jakamaasi sisältöä: Jotkin jakamasi ja lataamasi sisällöt, esimerkiksi kuvat tai videot, voivat olla immateriaaliomaisuuden oikeuksien suojaamia.

Omistat tällaisen Facebookissa ja muissa käyttämissäsi [Facebook-tuotteissa](#) luomasi ja jakamasi sisällön immateriaaliomaisuuden oikeudet (esimerkiksi tekijänoikeudet ja tavaramerkit). Mikään näiden käyttöehtojen kohta ei rajoita oikeuksia, jotka sinulla on omaan sisältöösi. Voit jakaa sisältösi kenen tahansa muun kanssa, missä tahansa.

Tarjotaksemme palvelumme tarvitsemme sinulta kuitenkin joitakin laillisia lupia (tunnetaan nimellä ‘lisenssi’) tämän sisällön käyttämiseen.

FACEBOOK LISENSSI

Tarkemmin sanoen, kun jaat, julkaiset tai lataat tuotteillamme tai niiden yhteydessä sisältöä, jota koskevat immateriaaliomaisuuden oikeudet, myönnät meille ei-ysinomaisen, siirrettävän, alilisensoitavan, rojaltivapaan ja maailmanlaajuisen lisenssin säilyttää, käyttää, levittää, muokata, kopioida, kääntää ja esittää tai näyttää julkisesti sisältöäsi sekä luoda siitä johdannaisteoksia (yksityisyys- ja sovellusasetustesi mukaisesti). Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos jaat Facebookissa kuvan, annat meille luvan säilyttää, kopioida ja jakaa sen muille (valitsemiesi asetusten mukaisesti), kuten palveluntuottajille, jotka tukevat palveluamme tai muita käyttämiäsi Facebook-tuotteita. Tämä lisenssi päättyy, kun sisältösi poistetaan järjestelmistämme.

FACEBOOK –MUIDEN KÄYTTÖ

Voit poistaa sisältöjä yksittäin tai poistaa ne kaikki kerralla poistamalla tilisi. [Lue lisää](#) tilisi poistamisesta. Voit [ladata kopion](#) tiedoistasi milloin tahansa ennen kuin poistat tilisi.

Kun poistat sisältöä, se ei enää näy muille käyttäjille, mutta se saattaa olla edelleen olemassa muualla järjestelmissämme, mikäli

- välitön poistaminen ei ole mahdollista teknisten rajoitteiden vuoksi (tässä tapauksessa sisältösi poistetaan enintään 90 päivän kuluessa siitä, kun poistat sen);
- muut ovat käyttäneet sisältöäsi tämän lisenssin mukaisesti, eivätkä he ole poistaneet sitä (tässä tapauksessa tämä lisenssi pysyy voimassa, kunnes kyseinen sisältö poistetaan); tai

LISENSIOINTI

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi materiaaleja voidaan lisenoida avoimilla lisensseillä. Julkiselle sektorille annettu JHS 189suositus on Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen CC BY 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi>

Jotta voidaan lisenoida avoimilla lisensseillä ulos, tulee vastaavan laajuiset oikeudet lisenoida sisään.

Avoimilla lisensseillä lisenioitua materiaalia voi myös käyttää osana omaa uutta materiaalia <https://oldsearch.creativecommons.org/> . Nimeä ehto tulee aina kunnioittaa ja lähde nimetä lisenssiehtojen mukaisesti.

LISÄTIETOJA

<https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2019/06/Ka%CC%88yta%CC%88nno%CC%88n-opas-valokuvaajan-tekija%CC%88noikeudesta-200519.pdf>

<https://libguides.aalto.fi/imagoa>